



Ingenstans i den 22 sidor långa svarsskrivelsen försöker Sverige blir svaret

EU-kommissionen ställer skarpa frågor till Sverige efter naturskyddsorganisationernas anmälan av vinterns jakt på fridlysta vargar.

Änser Sverige att den svenska vargstammens bevarandestatus var gynnsam före licensjakten? På vilka grunder har målet för vargstammen satts vid 210 individer? Hur ska man få allmänheten, i synnerhet jägare, att acceptera flyttning av vargar?

Detta är frågor som, kan man anta, fått tjänstemän på miljödepartementet att svettas lite extra i sommarvärmen. Det är inte vem som helst som ställer dem – det är tjänstemän på EU-kommissionens miljödirektorat. Frågorna är första steget i behandlingen av den anmälan av vargjakten som Rovdjursföreningen, Naturskyddsföreningen, WWF och Djurskyddet gjorde till kommissionen i mars. Kärnan i anmälan är att Sverige brutit mot EU:s art- och habitatdirektiv. Vargen är en prioriterad art inom EU och ska enligt

direktivet vara strikt skyddad, vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt fånga eller döda varg i naturen.

Den undantagsregel i direktivet som regeringen och Naturvårdsverket lutade sig mot i vargjaktsbesluten, bör enligt anmälan rimligen inte kunna användas för att tillåta beståndsbegränsande jakt på en hotad art som befinner sig mycket långt från gynnsam bevarandestatus. Genom jakten försvarades möjligheterna för den svenska vargstammen att uppnå den gynnsamma bevarandestatus som är ett nyckelbegrepp i Art- och habitatdirektivet. Medlemsstaterna är enkelt uttryckt skyldiga att se till att arter som omfattas av direktivet har sådan status, vilket innebär att de ska kunna fortleva i livskraftiga stammar på lång sikt. (Våra Rovdjur redovisade anmälan till EU-kommissionen utförligt i nr 1/2010.)

Regeringens svar är undvikande och handlar om andra saker, som rovdjursstammarnas tillväxt och vikten av ökad acceptans för vargen. Ingenstans i den 22 sidor långa svarsskrivelsen försöker regeringen hävda att vargens bevarandestatus i Sverige är gynnsam.

Undantag från förbudet att döda varg och andra arter kan alltså göras med stöd av artikel 16.1. i direktivet, förutsatt att det inte förvärrar artens bevarandestatus och att det inte finns andra lämpliga lösningar. Också på den punkten är regeringens svar ordrikt och bitvis luddigt. Man hänvisar till att ökad acceptans och tolerans för vargen är nödvändig för att arten ska kunna uppnå gynnsam bevarandestatus i Sverige, och att licensjakten är ett sätt att öka acceptansen. Dessutom menar regeringen att licensjakten är kopplad till beslut om flyttning av vargar för att förstärka stammens genetiska status och hävdar att jakten därför inte försämrat bevarandestatusen.

Kommissionens tjänstemän har dock självklart noterat att jakten redan genomförts medan den andra halvan av vargbeslutet – flyttningen – ännu bara finns på papperet, och ställer en rad konkreta frågor om när de första förflyttningarna kommer att genomföras, hur de ska gå till och hur man ska försäkra sig om allmänhetens acceptans för dem.

Regeringens svar hänvisar till utredningsuppdrag som man lagt ut till Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt, uppdrag som ännu inte redovisats. Kommissionen vill också veta om Sverige har uppgifter om lyckade förflyttningar av varg från något annat europeiskt land. Svaret nämner två fall av lyckade förflyttningar av stora kattdjur, ett i Florida och ett i södra Afrika.

EU:s naturskyddslag gällande fredade rovdjur: Art- och habitatdirektivet artikel 12 och 16

Enligt artikel 12 är det förbjudet att fånga, döda eller störa arter listade i bilaga IV, bl.a. björn, lodjur och varg.

Undantag får göras enligt artikel 16.1: "förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde", av följande anledningar:

"a) För att skydda vilda djur och växter och bevara livsmiljöer. b) För att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom. c) Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. d) För forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförelse av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter. e) För att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga IV i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna."

ANMÄLAN HAR ALLTSÅ passerat den första flaskhalsen i och med att kommissionen tagit upp ärendet till behandling. I juni vände sig kommissionen officiellt till Sveriges regering och begärde svar på 22 frågor om vargjakten och de bakomliggande besluten. Frågorna är raka och skarpa och tar fasta just på de punkter som organisationerna sköt in sig på i sin anmälan. Regeringens svar, som lämnades i början av september, är inte alltid lika tydliga.

Begreppet gynnsam bevarandestatus är självfallet centralt i kommissionens frågor. Kommissionens tjänstemän gör bedömningen att vargens bevarandestatus i Sverige inte är gynnsam och att den nya vargpolitiken och licensjakten försämrat dess status ytterligare. Kommissionen vill veta om Sverige har en annan uppfattning, och vill i så fall ha vetenskaplig dokumentation som kan styrka den.

Ingen kan överklaga

Ett skäl till att miljöorganisationerna anmält vargjakten till EU-kommissionen är att det inte fanns någon möjlighet att överklaga till svensk domstol. Kommissionen har tagit fasta även på detta och frågat regeringen om beslutet var överklagningsbart och i så fall av vem. I sitt svar hävdar regeringen att beslutet gick att överklaga och hänvisar till att sju klagande överklagat till Förvaltningsrätten i Stockholm – som konstaterat att ingen av de sju är behöriga att överklaga beslutet.

Lagen säger att beslutet kan överklagas av den som berörs om beslutet gått honom emot. I fråga om vargjaktsbeslutet finns det helt enkelt ingen som uppfyller dessa kriterier – möjligheten att överklaga är alltså rent teoretisk.

Miljöorganisationerna har rätt att överklaga vissa myndighetsbeslut i Sverige, men bara när den rätten är uttryckligen inskriven i lagen, och det gäller för miljöbalken. När det gäller beslut som fattas enligt jaktlagstiftningen finns ingen sådan rätt.

regeringen hävda att vargens bevarandestatus i Sverige är gynnsam

skyldig om vargjakten

EN GRUNDBULT i riksdagens och naturvårdsverkets beslut om vargjakten var att jakten skulle öka lokalbefolkningens acceptans för vargen. Detta argument återkommer också gång på gång i svaret till kommissionen Regeringen hävdar att licensjakten tycks ha bidragit till att öka den mänskliga acceptansen för varg och att den delaktighet i förvaltningen som vargjakten skapade hos lokalbefolkningen också ökade acceptansen för rovdjurspolitiken.

Till stöd för dessa påståenden återopas en forskningsrapport från Centrum för Forskning om Offentlig Sektor vid Göteborgs Universitet (*Sjölander- Lindqvist, A m fl: Att jaga varg. En studie av 2010 års licensjakt i Sverige. CEFOS rapport 2010*). Vad gäller attityderna till varg på lokal nivå bygger rapportens slutsatser på intervjuer med sammanlagt 34 personer i tre av de fem vargjaktslänen, alla jägare. Några statistiska uppgifter om de svarandes attityder redovisas inte. Det hade naturligtvis inte heller varit meningsfullt med tanke på det begränsade antalet intervjuer.

Den slutsats i studien som regeringen stödjer sig på förefaller vara påståendet att "flera

av de intervjuade påpekar att de känner ett starkt förtroende för de nationella politikererna" som ett resultat av licensjakten. I regeringens svar extrapoleras alltså oredovisade utsagor från "flera" bland 34 jägare till att gälla för lokalbefolkningen i varglänen i stort, och förvanskas dessutom till att gälla attityderna till vargen, inte till beslutsfattarna.

SVERIGES BESLUT ATT inte acceptera vargetableringar i renköselområdet tycks intressera kommissionen. Den frågar hur detta är förenligt med det faktum att det är nödvändigt med att upprätthålla och förbättra kontakten mellan olika vargpopulationer. Även på denna punkt begär kommissionen vetenskaplig dokumentation som kan stödja Sveriges åsikt, och regeringen blir även här svaret skyldig.

Ingen sådan dokumentation lämnas och svaret mynnar ut i konstaterandet att "även om vargens förekomst i huvudsak begränsas till områden utanför renköselns åretrunkmarker är förutsättningarna goda för vargen att sprida sig inom landet både ifråga om

lämpliga habitat och tillgången på bytesdjur". Att sammanlagt tre vargindivider lyckats ta sig genom renköselområdet och reproducera sig i Sverige sedan stammen grundades av två vargar av finsk härkomst för 28 år sedan är en sakupplysning som kommissionen får inhämta från annat håll.

I början av september träffade företrädare för Rovdjursföreningen och övriga miljöorganisationer EU-kommissionens tjänstemän för att diskutera regeringens svar. Organisationerna kommer också att lämna sina synpunkter skriftligt. Vad som kommer att ske därefter återstår att se.

Ett möjligt scenario är att kommissionen nöjer sig med regeringens besked och släpper ärendet, ett annat att man går vidare och försöker få Sverige att ändra sin vargpolitik i någon form av förhandlingslösning eller kompromiss. Många medlemsländer föredrar den typen av lösningar framför att hamna inför EG-domstolen, vilket är slutstationen om ingen uppgörelse kan nås och om kommissionen inte viker ner sig.